

zakurili. Časi kaže, da država sama glede na občne koristi vmes poseza.

Tako je pruski kralj Friderik II. dragonce vojake poslal v občine na stanovanje, koder niso hoteli krompirja saditi, ter je ljudi tako prisilil, da so začeli pridelovati krompir. Marsikateri kantoni na Švicarskem potrošijo mnogo denarjev v nagrade za pokončevanje hroščev.

V nekdanji vojaški granici, to pa v zgornjem in sušnem delu, trpeli so veliko pomanjkanje krme. Vlada je potrošila mnogo denarjev v podpore. Naposled je pa zvedela, da ljudje niti koruznice niso pospravili, ampak potrgali roge, slamo pa pustili na polji, da je strohnela. Zaukaže torej koruznico pospraviti in stradajoči živini za krmo polagati. Ljudje se ne zmenijo za ukaz. Nato nastavi strogi polkovnik 20 gld. nagrade onemu, kateri bode prvi polagal koruznico, mudnim pa veli 25 batin naštetih. Od tiste dobe ni bilo več prejšnjega silnega pomanjkanja krme.

Vsaka država izplačuje nagrade tistim, ki ubijejo kakšno divjo zver, ki vendar le po posameznih okolicah škoduje, vsemu občestvu pa ni nevarna.

Hudi zveri podobna je slana, ki cele dežele onesreči ter jim vzame davčno moč. Poprej, ko še železnic ni bilo, povzročila je navadno še glad in pomor. Zatorej bi jako umestno bilo, da bi vlada tukaj tudi nekaj storila. Kedar bodo v obče zoper slano kurili, ne bode državi trebalo mnogo žrtvovati za odpisavanje davkov.

Nekaj o molži.

Neki amerikanec je poslal ameriškemu kmetijskemu listu „Amerik. Agrikulist“ podobo, kako on ravna, da krava ob molži miruje z repom. K podobi, katero tudi

Podoba 19.

mi prinašamo (glej pod. 19.), spisal je nastopne vrstice: Jaz vzamem 06 do 1 m/ dolgo in preko $\frac{1}{3}$ m/ široko cunjo od starega platna ali sukna, s katero poprej kravi obrišem vime. En konec cunje privežem potem s preprostim vozlom na rep in sicer tik nad kodrastim koncem. Cunjo potegnem potem kravi med nogama ter stisnem drugi njen konec pod kolenov člen svoje noge, kjer ga na ta način trdno držim, kakor kaže to podoba. Tako ne more krava kar nič nagajati z repom.

Marsikateri naših gospodarjev se bode nasmehnil tej podobi, češ, dedec molze. A vendar ni to nič čudnega, le prav pametno je, saj pri izvrstnih švicarskih živinorejcih tudi moški molzejo. Ženska je namreč veliko preslabotna, da bi kravo izmolzla do čistega, zlasti, ako jih mora po več na enkrat pomlestiti. Večina vimenskih bolezni, kakor: oteklina, šen, volčič i. t. d. prihajajo od tod, ker ni vime do čistega molzeno; pa ne samo to, slabo molzene krave popuščajo tudi mleko.

Spomladnja paša po senožetih.

Po nekod imajo kmetovalci navado, da pasejo živinjo od zgodnje spomladi do sv. Jurija po senožetih. Ta navada jim je pa zelo škodljiva, ker dajejo take senožeti potem dosti manj sena! Saj drugače ni mogoče! Senožeti pričenjajo zeleneti že meseca malega travna, večkrat celo že meseca sušca. Če pasemo po senožetih ob tem času, pomuli nam živina takoj prve travne bilke. Trava se tako v rašči tolikaj ovira in zadržuje, da ne more prav od tal. In vse to se godi ravno ob istem času, ko bi imela vlaga največ pripomagati uspešni rasti, in ko ima trava dobivati največ moči. Ni čuda torej, da nam dajejo potem take senožeti poprek za tretjino manj sena in da trpijo še posebno ob suhem vremenu! Zaleže li toraj tista malovredna paša na spomlad za toliko manjši pridelek? Bi li ne bilo bolje in ceneje, če bi pridelovali več krme na polji ter tako skrbeli za potrebni živež o zgodnji spomladi? —

Glejmo torej, da odpravimo toliko škodljivo spomladnjo pašo po senožetih povsod, koder je še v navadi!

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 27. Kako dolgo naj sesajo teleta, katera bodo za rejo, in kakšna krma jim najbolj pristuje, kadar so odstavljena. (U. W. na Zalemlogu.)

Odgovor: Ako hočete zrediti tele za vola, tedaj zadostuje, da sesa kakih 6 do 8 tednov. Ako pa hočete porabiti mlado za pleme, tedaj naj sesa 3 mesece, in če mogoče, tudi delj. Odstavljajte pa počasi. Od začetka naj dobiva tele z vodo pomešanega mleka, kateremu pridevajte po nekoliko otrobi. Vrh tega pa privajajte tele senu ali sploh suhi krmi. Prvo leto naj dobiva krepke in bolj suhe krme, mešane toliko s senom ali slamo, da je želodec poln. Vodena krma škoduje mladi živini, ker slabi prebavila in sploh ves život. Najbolje nam uspeva mlado govedo ob kuhanem ječmenu ali ovsu, katerega mu po pameti dajajmo poleg rezanice in sena.

Vprašanje 28. Blagovolite mi naznaniti, kje bi dobil najboljših sadnih dreves, in katere vrste jabolk in hrušek priporočate za naš gorski kraj? (A. S. v Bolci.)

Odgovor: Pravilno vzgojenih jablan in hrušek do boste, ako jih nima oskrbnik Stiegler v St. Petru pri Gorici, še najboljših pri Klenert & Geiger-ji v Gradci.

Bliže vas ne vemo za drugo zanesljivo tvrdko. V Gradci so drevesa po 50 do 60 kr. Jeseni prihodnjega leta boste mogli dobiti drevja tudi pri naši družbi v Ljubljani, in sicer najdražje po 30 kr. drevesce. Katere vrste so za vaš kraj najboljše? Na to je težko odgovoriti, saj niti ne poznamo vaše zemlje. Najboljše jabolčne vrste, ki uspevajo povsod na vsaki zemlji in na vsaki legi, so: Angleška zimska zlata parmena, velika kaselska rejneta. Izvrstno jabolko je čebular ali hlebčar (nemški rother Stettiner), a rodi le v globoki in rodovitni zemlji. Na Kranjskem uspeva povsod dobro mašanckar, ravno tako tofelj. Izmed hrušek je omeniti raznih moštnic, postrvenk, koperčaric itd. Glede vrst velja le izkušnja. V Ljubljani bomo letos napravili sadno razstavo samo zato, da spoznamo, kako ravnamo v prihodnje glede sadnih vrst.

Vprašanje 29. V neki starejši pratiki sem bral, da izdeluje neki Miha Lakota na Dovjem napravo, s katero more en človek goniti mlatilnico, ki jo drugače morajo štirje mošje. Kaj je s to rečjo? (Fr. G. v Višnji vasi.)

Odgovor: Dotična naprava nam je dobro znana, saj je njen model pri kmetijski družbi v Ljubljani. Naprava pa nima nobene vrednosti, ter je še nihče ni rabil, tudi Miha Lakota sam ne.

Vprašanje 30. V našem kraju bolehaajo sedaj zelo konji za boleznijo, ki jo imenujemo grče. Kaj je vzrok tej bolezni, in kako zdraviti od nje? (J. P. v Bledu.)

Odgovor: Ker niste natančno popisali bolezni, in ker ne vemo, katero bolezen imenujete grče, zato ne moremo odgovoriti na to vprašanje.

Zakaj moramo redno obrezovati pritlično drevje?

Vsako pritlično drevo je treba obrezovati. Z obrezavanjem dosežemo različne namene. Narejajo se tako lesne mladike, na katerih so organi, t. j. listje, da vzprejemajo hrano iz zraka. V obče smemo trditi, da se drevo kolikor več listja ima, toliko bolje hrani in da je toliko krepkejše. Kako se torej delajo lesne mladike, ki razvijajo samo listje? Z močnim skrajšavanjem na dva do tri pope! Zakaj? Drevesne veje so v popolnem soglasju s koreninami. Vsaka veja ali mladika ima svoj delež od korenin; če ji tega vzameš, ne more uspevati, t. j. ne more novega lesa delati, dokler se ne nadomestijo korenine.

Če torej skrajšamo mladiko na dva popa, dobodeta ona dva od njima namenjenih korenin ves sok, ki ga je imela dobivati vsa mladika. Kaj se zgodi? Iz teh dveh popov vzrasteta močna poganjka, katera povečata drevo. Kaj se pa zgodi, če ne skrajšamo mladike? Mladiki namenjene korenine bi morale potem 20 ali še več popov preskrbovati s sokom, vzrasli pa bi le kratki in slabotni poganjki, in ker tišči sok le proti vrhu, ostali bi spodnji popi gluhi. Ti kratki poganjki so potem navadno sadni les ali se vsaj v kratkem izpremene v takega. To je prav, rekel bi marsikdo. Ne, to ni prav,

ker tako neobrezano drevo bi kmalu poginilo. Zakaj? Te kratke mladike, ki imajo uže cvetne pope, porabljajo ves sok za se, a drevo ne more tvoriti novega lesa. Vsled tega izgubi drevje listje, zato pa ne more iz zraka jemati dovolj živeža niti si ne more soka upodabljati (asimilovati), in slednjič pogine. Vzlic gnojenju? Vzlic!

Kajti vsako drevo jemlje hrano iz zemlje in iz zraka. Ako ne more hrane jemati iz zraka, mora poganiti če raste v še tako plodni zemlji.

Ako bi kedo pritličnega drevesa, ki ima uže lesno obliko, ne obrezoval, zgodilo bi se to le: V prvem letu bi drevo nekoliko rodilo, a razvilo bi prav malo

lesnih poganjkov. V drugem letu bi bilo obsuto s sadnim lesom, cvelo bi močno, rodilo pa ne, ker bi mu vsled slabosti odpadalo cvetje. V tretjem letu bi pa začelo hitro hirati ter potlej bi tudi kmalu poginilo.

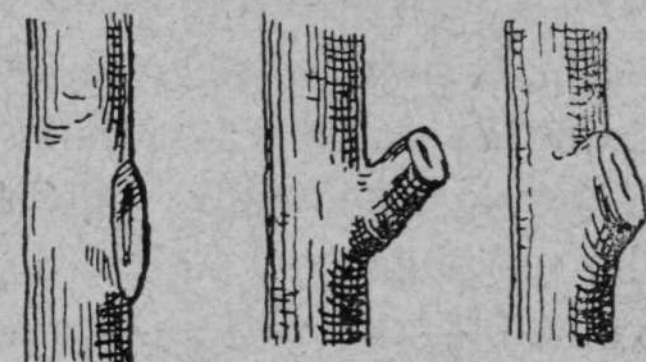
Sadjarju, ki goji pritlično drevje, tvoriti je drevesu z rezatvijo les in sadje. To je najvažnejše pravilo! Ako ni moči uže lesa tvoriti, potem je drevo izgubljeno; rešiš je le, če je prav močno skrajšaš, s tem pa izgubi obliko, ki si mu jo prej pridobil z velikim trudom.

Kratka rezatev (na dva ali tri pope) dela les, dolga (na pet do šest popov) dela pa sad. Zakaj? Ako krajšamo na pet popov, dasta zgornja popa kakega močnega drevesca dva kratka lesna poganjka, iz tretjega popa naredi se sadni les, četrti pop izpremeni se v cvetni pop, in peti pop ostane gluhi. Pri slabem drevescu se naredi morda poganjek samo iz zgornjega popa, drugi se izpremene v sadni les, ki prihodnje leto rabi toliko soka, da zelo oslabi drevo.

Za rezatev je rabiti vedno le dober in oster nož. Kadar obrezuješ drevje, bodi si na vrtu ali v drevesnici, pritlično ali visokodebelno, odreži mladike vselej tikoma enega popa. Podobi 21. in 22. kažeta nepravilno rezatev, podoba 20. pa pravilno. Tudi kadar odrezuješ les tikoma kakega debla, moraš pravilno rezati. Podobi 24. in 25. kažeta ti nepravilno odrezano mladiko, podoba 23. pa pravilno.

Pod. 20. Pod. 21. Pod. 22.

Pod. 23. Pod. 24. Pod. 25.

Podučne stvari.

Nasledki „šnopsa“.

(Dalje.)

Pravemu vinu so slovo dali, malo da ne, popolnoma. To pa ni bilo še vse; ne le, da so si z plesom in imenovano strupenino pričeli Zaleščani, med njimi tudi nekateri bolj lahkomisljeni možje in žene, poleg gmot-